

**Gebrek aan opvang
voor zwangere meiden en jonge moeders
in Zuid-Holland.**

Provinciaal netwerk jonge moeders

januari 2007

Fietje Schelling

JSO

Gouda

Aanleiding

Al jaren roepen allerlei instellingen in Zuid-Holland dat het erg moeilijk is om een crisisplek of opvang te vinden voor zwangere meiden en jonge moeders. Vaak zijn instellingen dagen bezig om een plek te vinden, soms lukt het in Zuid-Holland, maar vaak wordt er ook uitgeweken naar andere provincies, zoals Brabant of Flevoland. Vaak lukt het niet en moet het meisje of de moeder terug naar huis, logeren bij familie of vrienden of naar de daklozen opvang.

In het rapport van JSO over jonge moeders uit 2005, staat de opvang ook als een van de belangrijkste knelpunten genoemd.¹

Het is lastig om dit knelpunt goed te onderbouwen omdat :

- bij Bureau Jeugdzorg zwangerschap of jong moeder zijn niet apart wordt geregistreerd in IJ-tje (Informatiesysteem Jeugdzorg). Bovendien gaan jonge moeders niet graag naar Bureau Jeugdzorg omdat zij bang zijn dat hun kind dan misschien “wordt afgepakt”;
- een centrale registratie van de aanmeldingen bij alle vrouwenopvanginstellingen/meldpunten in Zuid-Holland is niet aanwezig;
- ook bij de maatschappelijke opvang wordt de vraag niet centraal geregistreerd.

Het provinciaal netwerk jonge moeders, dat bestaat uit allerlei jonge moeder-projecten en instellingen die voor deze doelgroep werken, heeft geprobeerd het knelpunt te onderbouwen in dit stuk. Het netwerk komt 2 keer per jaar bij elkaar om informatie uit te wisselen en gezamenlijk knelpunten te bespreken.

Opbouw van het stuk :

- Inleiding
- Hoeveel jonge moeders zijn er in Zuid-Holland ?
- Hoeveel opvangplaatsen voor zwangere meiden en jonge moeders zijn er in ZH ?
- Knelpunten
- Geschatte behoefte
- Conclusie en mogelijke oplossingen

Inleiding

Jong moeder zijn is op zich geen probleem, maar doordat de maatschappij niet is ingericht op jonge moeders (de gemiddelde leeftijd van vrouwen die voor het eerst moeder worden is inmiddels 29 jaar) zijn er vaak nogal wat dingen te overwinnen. Zo is het vinden van geschikte huisvesting vaak een probleem en hebben jonge moeders beneden de 18 jaar geen recht op een uitkering.

Zwangere meiden en jonge moeders moeten in een kort tijdsbestek veel stappen naar zelfstandigheid ondernemen. Zij hebben vooral problemen met het vinden of regelen van:

- goede informatie en advies;
- (praktische) ambulante hulp en opvang;
- zelfstandige huisvesting;
- financiën;
- mogelijkheden om school af te maken en/of werk te vinden;
- kinderopvang;
- opvoedingsondersteuning.

Een deel van de (aanstaande) jonge moeders heeft meervoudige problemen, wij weten uit ervaring dat minstens een derde die heeft. ²

¹ Onderzoeksverslag Project Jonge moeders in Zuid-Holland, september 2005

² Dat doen we op basis van de ervaringen van het één loket voor jonge moeders uit Den Haag en de laagdrempelige inlooppunten Donna in Hengelo en JEM in Eindhoven.

Daarom is het belangrijk dat de keten goed georganiseerd is. Opvang of een dak boven je hoofd is een van de primaire voorwaarden waaraan voldaan moet worden voor moeder en kind.

Waarom is het belangrijk dat er opvang is ?

Als een meisje zwanger blijkt te zijn is dat soms reden voor de ouders om haar op straat te zetten. Onderdak vinden is dan niet altijd even makkelijk. Soms kan zij terecht in haar eigen netwerk bij haar vriendje, familie of een vriendin. Maar vaak is zij aangewezen op een crisisplek of andere opvangmogelijkheden.

De meeste jonge moeders zijn gemiddeld 18 of 19 jaar. Dat is te oud om gebruik te kunnen maken van de crisisopvang in jeugdzorg. Bovendien is zwangerschap een contra-indicatie in allerlei vormen van opvang (maatschappelijk, vrouwen of jeugdzorg). Als een meisje eenmaal 7 maanden zwanger is, is reguliere opvang vaak geen mogelijkheid meer. Zij kan elk moment bevallen en daar zijn de instellingen niet op ingericht.

Voor het ongeboren kind is het beter als de moeder weinig stress heeft. Geen onderdak hebben is reden voor stress. Als het kind eenmaal geboren is, is het helemaal belangrijk dat hij/zij kan opgroeien in een stabiele omgeving. Onderzoek heeft uitgewezen dat het eerste levensjaar cruciaal is voor de gezonde ontwikkeling van een kind. Investeren in goede opvang of huisvesting is dus ook een preventief beleid : voorwaarden scheppen voor een gezonde ontwikkeling en voorkomen dat er sprake is van een opeenstapeling van risicofactoren. Dat voorkomt uiteindelijk een heleboel extra kosten later als er jeugdzorg of andere gespecialiseerde hulp moet worden ingeschakeld omdat er bijvoorbeeld sprake is van een slechte hechting.

Jonge moeders zijn een speciale doelgroep, bezig met zelfstandig en moeder worden, maar ook nog jong. Zij voelen zich vaak niet thuis in de vrouwenopvang of maatschappelijke opvang, tussen oudere moeders of daklozen.

Hoeveel jonge moeders zijn er in Zuid-Holland?

JSO schat dat er in 2005 rond de 4673 jonge moeders waren in Nederland (zie bijlage 2). Een jonge moeder is een vrouw die voor haar 20^e haar eerste kind heeft gekregen. Een derde van de jonge moeders woont in de grote steden.

Het aantal jonge moeders in Zuid-Holland wijkt niet af van het landelijke beeld. In Zuid-Holland zijn tussen de 1300 en 4000 jonge moeders, afhankelijk van de definitie die je gebruikt. Als je uitgaat van een strikte definitie waren er in Zuid-Holland in 2005 naar schatting 1332 jonge moeders beneden de 20 jaar, 216 daarvan waren beneden de 18 jaar. De meeste jonge moeders zijn 18 of 19 jaar. In de praktijk blijkt dat jonge moeders tot 23 jaar relatief vaak en langdurig cliënt zijn van een jongerenloket.

Gemeente	Jonge moeders in de bijstand	Jongeren in de bijstand
Delft	43	161
Dordrecht	54	264 ¹
Gouda	40	160
Rotterdam	416	1096
Den Haag	216	726

bron IPW-aanvraag gemeente Delft mei 2005 en gegevens van de gemeente Rotterdam en gemeente Den Haag uit jan 2007.

¹ Het gaat hier om het aantal jongeren dat in een B-traject van R23 is ingestroomd.

Hoeveel specifieke opvangplekken zijn er voor zwangere meiden of jonge moeders in Zuid-Holland ?

Er is één speciale *crisisopvangplek* voor zwangere meiden en jonge moeders in Zuid-Holland bij het VBOK-huis in Gouda. Verder hebben alleen Rotterdam, Den Haag en Gouda specifieke opvangplekken voor zwangere meiden en jonge moeders.

In Rotterdam zijn er 4 verschillende organisaties die samen 60 opvangplekken hebben: het Leger des Heils, het Centrum voor Dienstverlening, de Vrouwenopvang Rotterdam en Flexus. In Den Haag heeft St. Wende opvang voor 12 zwangere meiden en (jonge) moeders. En in Gouda is er een VBOK-huis, met 8 plekken, zij hebben geen structurele subsidie. In Leiden heeft Cardea op verzoek van de FIOM 2 – 3 plekken gecreëerd in het Werkhôtel, als het nodig mocht zijn zouden er meer plekken kunnen komen. Deze plekken worden gefinancierd in het kader van re-integratietrajecten via de Dienst Sociale Zaken, maar dat levert soms problemen op voor zwangere meiden en jonge moeders, omdat zij niet altijd in aanmerking komen voor een dergelijk traject (bijv. een jonge moeder met een WAJONG-uitkering).

Specifieke plekken

Den Haag	12
Rotterdam	60
Delft	0
Dordrecht	0
Gouda	8 (+1 crisisplek)
Leiden	2-3
Schiedam	0
Spijkenisse	0
Zoetermeer	0

In Den Haag zijn er plannen van het Leger des Heils om crisisopvang en oriëntatieplekken te creëren voor (potentiële) zwervende jonge moeders. En St. Wende onderzoekt met de Compaan of het mogelijk is om opvang van jonge moeders met licht verstandelijke handicap op te zetten.

In de andere steden in Zuid-Holland Delft, Dordrecht, Spijkenisse, Schiedam/ Vlaardingen en Zoetermeer is geen specifieke crisisopvang of langdurige opvang voor deze groep. Zwangere meiden en jonge moeders kunnen wel gebruik maken van de algemene crisisopvang, maar zij voelen zich vaak niet thuis in de maatschappelijke opvang. Als er sprake is van geweld of complexe problemen kunnen zij ook opgevangen worden in de vrouwenopvang of andere vormen van gespecialiseerde opvang.

Geschatte behoefte

Alle steden is gevraagd om een schatting te maken van de behoefte aan extra opvang. Dat was een lastig te beantwoorden vraag door het gebrek aan eenduidige registratie. In bijlage 6 staan de uitgebreide antwoorden. In de Den Haag (4 crisis en 8 observatieplekken), Delft (7-10), Spijkenisse (8), Zoetermeer (2-4) en in Rotterdam geen exact cijfer wel behoefte aan crisisopvang, maar ook aan andere vormen van opvang. In Gouda, Leiden, Schiedam en Dordrecht was het onduidelijk of er een gebrek was.

Op basis hiervan concluderen wij dat er een gebrek is aan opvang. In ieder geval is er behoefte aan specifieke crisisopvang (minimaal 4 tot 10 plekken) en observatie-kortdurende opvang plekken (minimaal 8 tot 16) is in Zuid-Holland.

Knelpunten :

Verantwoordelijkheid ligt in het midden.

Geen enkele overheid is verantwoordelijk voor de opvang van zwangere meiden en jonge moeders. Centrumgemeenten en de grote steden zijn verantwoordelijk voor de

maatschappelijke opvang en de vrouwenopvang. De provincie Zuid-Holland, het stadsgewest Haaglanden en de stadsregio Rotterdam zijn verantwoordelijk voor de jeugdzorg. Er is dus geen probleemeigenaar en daarmee ook weinig zicht op de problemen.

Algemene knelpunten:

1. Gebrek aan centrale registratie van de hulpvraag en behoefte aan opvang
2. Gebrek aan specifieke crisisopvang voor zwangere meiden en jonge moeders.
3. Gebrek aan specifieke kort- en langdurige opvang voor jonge moeders.
4. Opvang voor minderjarige jonge moeders. Dat is lastig omdat zij zich vaak zelf niet durven melden bij Bureau Jeugdzorg (die pakken je kind af). Als zij al opgevangen worden in de jeugdzorg (bijvoorbeeld een leefgroep of een kamertrainingscentrum) dan moeten zij vaak weg als zij zwanger worden. Sommige jeugdzorgaanbieders willen opvang creëren voor de doelgroep, bijvoorbeeld Cardea, Stek, Flexus. Andere hebben de opvang afgebouwd zoals St. Jeugdformaat. De volwassenenopvang vraagt een eigen bijdrage of heeft een AWBZ-indicatie nodig. Minderjarigen krijgen geen indicatie van het CIZ en hebben geen recht op uitkering.
5. Gebrek aan woonvormen, voorzieningen voor zwakbegaafde moeders. Deze groep is vaak slecht in staat om goed voor hun kind te zorgen. Zij kunnen geen gebruik maken van AWBZ-voorzieningen omdat zij "een te hoog IQ" hebben.
6. Onvoldoende bekend over de behoefte aan opvang van jonge moeders met complexe meervoudige problemen of een licht verstandelijke handicap.
7. Financiering van de opvang is soms lastig omdat er geen probleemeigenaar is.
8. Gebrek aan deskundigheid bij de "algemene" instellingen. Zij zijn vaak niet goed op de hoogte van de wensen en behoeften van deze doelgroep.
9. Gebrek aan zelfstandige goedkope huisvesting voor jonge moeders en/of doorstroom-mogelijkheden.

Conclusie :

Er zijn ongeveer 82 geschikte opvangplekken * en één crisisplek in Zuid-Holland. In onze provincie wonen 1300 tot 4000 zwangere meiden of jonge moeders. Naar schatting een derde van deze moeders heeft meervoudige problemen en veel moeite met het vinden van zelfstandige huisvesting, dat zijn dus ruim 400 jonge moeders onder de 20 jaar.

- Er is een gebrek aan specifieke crisisopvang (4 tot 10) en observatie-kortdurende opvang plekken (8 tot 16) in Zuid-Holland
- Het VBOK-huis heeft onvoldoende structurele financiering en kan minderjarige meisjes niet plaatsen omdat zij daar geen indicatie van het CIZ voor krijgen.
- De financiering van de plaatsen in het werkhotel van Cardea is voor sommige zwangere meiden of jonge moeders een probleem.
- Er is nog onvoldoende zicht op de behoefte aan opvang voor jonge moeders met complexe problemen en jonge moeders met een licht verstandelijke handicap of zwakbegaafden (LVG is 55 – 75 en zwakbegaafd is 70 tot 85)

Oplossingen :

1. Opvangcapaciteit uitbreiden en structureel financieren vanuit de verschillende financieringsstromen : jeugdzorg, (centrum)gemeente en de AWBZ.
 - uitbreiding van het aantal specifieke gratis crisisopvangplekken in Zuid-Holland
 - uitbreiding van het aantal observatie-kortdurende opvangplekken in Zuid-HollandZwangere meiden en jonge moeders kunnen voor opvang terecht op een paar plaatsen in de provincie.

* In Leiden kunnen daar binnenkort nog meer plekken bij komen.

2. Huisvestingsmogelijkheden met ambulante begeleiding verruimen

- in alle (centrum)gemeenten mogelijkheden creëren om jonge moeders die met begeleiding zelfstandig kunnen wonen zelfstandig te huisvesten in zogenaamde “omklapwoningen”. De woningen moeten lage huren hebben en in eerste instantie op naam staan van de begeleidende instelling. Dit kan een jeugdzorg-, vrouwenopvang- of maatschappelijke opvanginstelling zijn.
- Als de jonge moeder bewezen heeft dat zij het zelfstandig kan, krijgt zij de woning op haar eigen naam.

Alle gemeenten in Zuid-Holland spreken met elkaar af dat jonge moeders die in de opvang hebben gezeten terug kunnen naar de plaats waar zij vandaan komen en daar in aanmerking komen voor een omklapwoning of een urgentie.

3. Registratie

Centrale registratie van de behoefte aan opvang van zwangere meiden en jonge moeders in de 2 grote steden bij bijvoorbeeld Steady en het één loket/ FIOM Den Haag.* Alle instellingen in Zuid-Holland wordt gevraagd om zwangere meiden en jonge moeders die een opvang vraag hebben te laten registreren in Den Haag of Rotterdam. (registratie bijvoorbeeld op geboorte datum, naam (eerste 2 letters achternaam), plaats, zwanger/kind, hulpvraag).

*In de grote steden komt ook een centraal punt waar alle vragen over opvang van dak- en thuisloze inwoners boven de 18 jaar worden geregistreerd, maar het lijkt ons belangrijk dat er een provinciaal overzicht komt van de behoefte aan opvang van zwangere meiden en jonge moeders.

Bijlage 1 Lijst van mensen die gegevens hebben aangeleverd

Dit stuk is gebaseerd op cijfers, gegevens en knelpunten die zijn aangeleverd door :

Astrid van Rijn Jennie Greevink	Steady (Vrouwen Opvang Rotterdam) Rotterdam Dienst Sociale Zaken en Werkgelegenheid Rotterdam
Pauline Boes Roos van Dijk	een loket/FIOM Den Haag St Wende Den Haag
Bea Sonneveld	VBOK-huis Gouda
Karin de Jong	FIOM Leiden
Ariëtte Furtado	JIP Spijkenisse
Annemiek Broekhuis Maria Ouwersloot	Jongerenloket gemeente Delft Consultatiebureau Delft
Cobi van der Beek Saskia Blois Fokke Kramer	Gemeente Schiedam Stoed, Maassluis NOC, Vlaardingen
Elly Ketting Iris Hanny	Jonge moedergroep Zoetermeer JIP Zoetermeer
Marlies Morselt	Entree Dordrecht

Bijlage 2 Hoeveel jonge moeders zijn er ?

Deze cijfers zijn gebaseerd op de gegevens van het CBS.

Definitie : een jonge moeder is een vrouw/meisje dat voor haar 20^e haar eerste kind heeft gekregen.

Tabel 1	Geboorten bij vrouwen in Nederland			
Nederland				
Leeftijd	2003	2004	2005	Totaal jonge moeders 2005
15	53	37	47	137
16	157	140	132	429
17	443	371	346	1160
18	950	798	717	1515
19	1701	1556	1432	1432
totaal	3251	2902	2674	4673

Tabel 2	Geboorten bij vrouwen in Zuid Holland			
Zuid Holland				
Leeftijd	2003	2004	2005	Totaal jonge moeders 2005
15	15	11	13	39
16	45	40	38	123
17	126	106	99	331
18	271	227	204	431
19	485	443	408	408
totaal	942	827	762	1332

De bovenstaande gegevens zijn van Statline, de elektronische database van het CBS. Statline gaat bij de leeftijdstelling uit van de leeftijd van de jonge moeder op 31 december van dat jaar. In overleg met CBS hebben wij afgesproken om de cijfers met 1/3 te verhogen om tot een getal te komen dat overeenkomt met de cijfers van CBS die een andere leeftijdsdefinitie hanteert (zie omkaderd stukje definitie van leeftijd). De getallen wijken daardoor iets af.

Definities van 'leeftijd'

Bij de berekening van demografische maten, zoals vruchtbaarheid, wordt doorgaans uitgegaan van de leeftijd die iemand heeft op 31 december van een bepaald jaar. De leeftijd van de moeder bij de geboorte van een kind wordt in dat geval bepaald als het verschil

tussen het geboortjaar van het kind en het geboortjaar van de moeder. Deze leeftijdsdefinitie vereenvoudigt de vergelijking van aantallen naar geboortjaar en leeftijdsjaar, maar onderschat het aantal geboorten onder tienermeisjes. Een aantal meisjes dat ten tijde van de geboorte 19 jaar oud was, zal op 31 december immers 20 jaar zijn en daarom buiten beschouwing blijven. Omdat het aantal geboorten onder meisjes van 15–19 jaar zeer scheef is verdeeld, en daarmee de mogelijke vertekening relatief groot is, wordt in onze berekening, maar ook in de cijfers van CBS, uitgegaan van de leeftijd die de moeder heeft ten tijde van de geboorte van haar kind. Deze definitie wijkt af van de leeftijd zoals opgenomen in de meeste CBS-Statline-publicaties

Uit Garssen, J ,Tiernermoeders: recente trends en mogelijke verklaringen

Aantal en percentage tienermoeders (15 t/m 19 jaar) per regio of gemeente in Zuid-Holland in 2004.

regio (jeugdzorg)	aantal tienermoeders	percentage tienermoeders
Zuid-Holland Noord	66	0,4
ROL Haaglanden	394	1,4
Midden-Holland	42	0,5
ROL Rijnmond	700	2
Zuid-Holland Zuid	163	1
totaal	1.365	1,3

Bron: Verwey-Jonker Instituut, Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS)

Aantal en percentage tienermoeders (15 t/m 19 jaar) per regio of gemeente in Zuid-Holland in 2004.

gemeente	aantal tienermoeders	percentage tienermoeders
's-Gravendeel	4	1,5
's-Gravenhage	293	2,3
Alblasserdam	2	0,4
Albrandswaard	0	0
Alkemade	0	0
Alphen a/d Rijn	8	0,4
Barendrecht	5	0,5
Bergambacht	2	0,7
Bergschenhoek	0	0
Berkel en Rodenrijs	2	0,4
Bernisse	0	0
Binnenmaas	1	0,2
Bleiswijk	2	0,7
Bodegraven	2	0,3
Boskoop	1	0,2
Brielle	1	0,2

Capelle a/d IJssel	20	1
Cromstrijen	1	0,3
Delft	35	1,4
Dirksland	2	0,8
Dordrecht	81	2,3
Giessenlanden	1	0,2
Goedereede	0	0
Gorinchem	15	1,5
Gouda	18	0,8
Graafstroom	0	0
Hardinxveld-Giessendam	5	0,8
Hellevoetsluis	24	1,9
Hendrik-Ido-Ambacht	6	0,8
Hillegom	1	0,2
Jacobswoude	2	0,6
Katwijk	10	0,7
Korendijk	1	0,3
Krimpen a/d IJssel	4	0,5
Leerdam	6	0,9
Leiden	26	0,7
Leiderdorp	1	0,1
Leidschendam-Voorburg	14	0,8
Liemeer	0	0
Liesveld	1	0,3
Lisse	3	0,5
Maassluis	9	1
Middelharnis	1	0,2
Midden-Delfland	1	0,2
Moordrecht	1	0,4
Nederlek	1	0,2
Nieuw-Lekkerland	4	1,1
Nieuwerkerk a/d IJssel	4	0,5
Nieuwkoop	1	0,3
Noordwijk	1	0,1
Noordwijkerhout	0	0
Oegstgeest	3	0,5
Oostflakkee	1	0,3
Oud-Beijerland	1	0,1
Ouderkerk	4	1,4
Papendrecht	12	1,3
Pijnacker-Nootdorp	2	0,2
Reeuwijk	0	0
Ridderkerk	5	0,4
Rijnsburg	3	0,6

Rijnwoude	2	0,3
Rijswijk	7	0,7
Rotterdam	518	2,9
Rozenburg	2	0,5
Sassenheim	0	0
Schiedam	41	2
Schoonhoven	1	0,2
Sliedrecht	3	0,4
Spijkenisse	36	1,4
Strijen	0	0
Ter Aar	0	0
Valkenburg ZH	1	0,8
Vlaardingen	31	1,6
Vlist	2	0,7
Voorhout	2	0,5
Voorschoten	2	0,3
Waddinxveen	4	0,4
Warmond	0	0
Wassenaar	3	0,4
Westland	10	0,3
Westvoorne	0	0
Zederik	2	0,4
Zevenhuizen-Moerkapelle	2	0,5
Zoetermeer	29	0,7
Zoeterwoude	0	0
Zwijndrecht	13	1
totaal	1.365	1,3

Bron: Verwey-Jonker Instituut, Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS)

Bijlage 3 Toelichting op aantal specifieke plekken in Den Haag, Rotterdam, Gouda en Leiden

Den Haag

Geen specifieke crisisopvang voor zwangere meiden en jong moeders. St Wende heeft 12 plekken voor zwangere meiden en (jonge)moeders in de Haven.

Verder kunnen zij soms terecht in andere opvang van St Wende als zij slachtoffer zijn van huiselijk geweld. Ook bij de vrouwenopvang van het Leger des Heils of de daklozenopvang van de Kessler Stichting kunnen jonge moeders in principe terecht. De nieuwe jongerenopvang van het Leger des Heils heeft 4 zwangere meiden opgevangen, maar dat is eigenlijk niet de bedoeling.

Het Leger des Heils heeft plannen om crisisopvang en observatieplekken te creëren in Den Haag.

St Wende doet samen met de Compaan of het mogelijk is om opvang van jonge moeders met licht verstandelijke handicap op te zetten.

Rotterdam

In Rotterdam zijn 60 * opvangplekken specifiek voor jonge moeders te weten :

Project 'Zij aan Zij' van het Leger des Heils:

* **15** opvangplekken specifiek jonge moeders

Project 'Un Kas pa Mamanan' van Flexus

* **18** opvangplekken specifiek jonge moeders

Project 'Jongerenopvang Mathenesserlaan' van CvD

* **12** opvangplekken specifiek jonge moeders

Vrouwenopvang Rotterdam, Stichting Arosa per 1 januari 2007:

81 plekken , (dwz 81 hoofdaanmelders exclusief kinderen)

* hiervan zijn **15** opvangplekken specifiek jonge moeders

* Dit aantal is echter niet 'hard' , de aantallen wisselen volgens verschillende internetbronnen.

Gouda

In Gouda heeft het VBOK-huis 8 opvangplekken voor zwangere meiden of jonge moeders en 1 crisisbed. Op jaarbasis worden 15 tot 20 jonge moeders opgevangen.

Sinds de nieuwe wet op de Jeugdzorg worden er nauwelijks minderjarigen opgevangen.

Vroeger was dit een derde van het totaal. Het VBOK heeft geen structurele financiering. De plekken worden bekostigd via de AWBZ en een eigen bijdrage van de jonge moeders.

Minderjarigen krijgen geen AWBZ-indicatie en geen uitkering dus is meestal niet mogelijk om hen op te nemen.

Jonge moeders die mishandeld worden of slachtoffer zijn van vrouwenhandel kunnen ook gebruik maken van de vrouwenopvang (VOC). Daar voelen jonge moeders zich echter vaak niet thuis bij de vaak wat oudere vrouwen. Ook hebben zij soms moeite met de huisregels en de grote vrijheid die zij krijgen.

Leiden

Het FIOM Leiden heeft eind 2006 afspraken gemaakt met het Werkhôtel van Cardea over 2 tot 3 opvangplekken voor jonge moeders in een apart pand. Cardea heeft inmiddels twee jonge moeders opgenomen in het werkhôtel. De plekken worden bekostigd via de Dienst Sociale Zaken van Leiden in het kader van re-integratietrajecten. Dat levert voor zwangere meiden en jonge moeders soms problemen op (bijv als het meisje een Wajong-uitkering heeft)

Verder is er geen specifieke (crisis)opvang voor zwangere meiden en jong moeders.

Jonge moeders die slachtoffer zijn van huiselijk geweld of vrouwenhandel kunnen worden opgevangen bij Rosa Manus.

Bijlage 4 Toelichting opvang in de andere plaatsen.

Delft

Er zijn geen specifieke plekken voor zwangere meiden en jonge moeders. In de maatschappelijke opvang zoals St. Jeroen, kunnen zij wel geplaatst worden als daar toevallig een bed/kamer vrij is. Er is geen specifieke deskundigheid voor de opvang van jonge moeders.

De vrouwenopvang neemt alleen jonge moeders op als er sprake is van huiselijk geweld, maar dan bij voorkeur jonge moeders buiten Delft.

Schiedam

Er zijn geen specifieke plekken voor zwangere meiden en jonge moeders. Schiedam heeft zelf geen opvangplekken voor dak- en thuislozen (deze zijn er wel in het Sociaal Pension in Maassluis, maar die zijn niet bestemd voor jonge moeders). Het NOC * in Vlaardingingen heeft crisisopvang en vrouwenopvang (voor vrouwen van 18 jaar en ouder) waar ook Schiedammers gebruik van kunnen maken. Daarnaast kent Schiedam een specifiek begeleid wonen project voor Antilliaanse jongeren, Mi Kas Nobo, waar ook jonge Antilliaanse moeders gebruik van maken.

STOED geeft aan dat er een gebrek aan opvang is voor jonge moeders, de gewone opvang is niet geschikt voor hen. Zij willen graag samen met de woningbouwcorporatie een project opzetten om goedkope woningen met ambulante woonbegeleiding te organiseren voor jonge moeders.

* Gegevens NOC : in 2006 in het totaal 1200 aanmeldingen gehad, daarvan hebben zij 159 mensen kunnen plaatsen in een van hun voorzieningen. Negen waren vrouw en beneden de 22 jaar, drie daarvan waren moeder en hadden een kind.

Spijkenisse

Er zijn geen specifieke plekken voor zwangere meiden en jonge moeders.

De vrouwenopvang heeft 4 noodbedden als het gaat om geweld, maar zij willen het liefst dat je niet uit Spijkenisse komt, maar uit een andere stad.

Het Leger des Heils heeft crisisopvang, niet specifiek voor moeders. Zij zitten vaak vol en moeders die hier terechtkomen zijn volgens het Leger vaak moeilijk te activeren. Leger des Heils heeft 9 kamers voor de hele regio.

Het JIP heeft met 24 moeders contact gehad in 2006 waarvan 8 behoefte hadden aan crisisopvang met uitzicht op langdurige opvang..

Geen van deze moeders kon binnen Spijkenisse een opvangplek krijgen. Zij zijn allemaal naar Rotterdam doorverwezen (Zij aan Zij van het Leger des Heils). Moeders willen dit niet en kiezen dan voor andere mogelijkheden: twee moeders hebben urgentie gekregen in Hellevoetsluis, een is bij haar moeder blijven wonen en is ook bezig met urgentie voor Hellevoetsluis, een is terug naar haar moeder in Enschede, een is naar opvang Rotterdam gegaan en nu weer terug bij vriend, een woont nog bij moeder.

Zoetermeer

Er zijn geen specifieke plekken voor zwangere meiden en jonge moeders.

Sinds 2005 is er wel maatschappelijk opvang in Zoetermeer van Limor. Als duidelijk is dat er een vervolglek of zelfstandige huisvesting in zicht is kan een jonge moeder hier na een intake kortdurend verblijven. Limor biedt geen crisisopvang.

Bij het JIP hebben in 2006 29 jonge moeders aangeklopt. Moeders die hulp nodig hebben worden vaak verwezen naar Elly Ketting, zij heeft een jonge moedergroep. Jaarlijks zijn er 2 tot 4 zwangere meiden of jonge moeders die crisisopvang nodig hebben. Die is er niet in Zoetermeer.

Bijlage 5 Genoemde lokale knelpunten :

Rotterdam

1. Er is geen specifieke crisisopvang voor zwangere meiden of jonge moeders. De maatschappelijke opvang of gewone jeugdzorg heeft geen geschikte voorzieningen om hen op te vangen. Er is behoefte aan gespecialiseerde crisisopvang voor zwangere meiden en jonge moeders.
2. Minderjarige moeders zijn vaak moeilijk te plaatsen. Zij hebben geen recht op een uitkering. Ouders moeten de bijdrage betalen of BJZ als er sprake is van een maatregel. De vrouwenopvang (en het Leger des Heils) zijn te duur in de ogen van BJZ Rotterdam. Daarom plaatsen zij daar liever niet. De instellingen hebben een garantstelling nodig om de plek "betaald" te krijgen dat is vaak een probleem.
3. Er is een gebrek aan doorstroming. Sommige jonge moeders houden "een plaats bezet" omdat zij geen geschikte zelfstandige woonruimte kunnen vinden.

Den Haag

- geen plek voor meiden/moeders beneden de 18 jaar
- vrouwenopvang de Haven is meestal vol en er kan alleen geplaatst worden met een AWBZ-indicatie
- maatschappelijke opvang is niet specifiek voor jonge moeders en vaak niet ingericht op moeder met kind, zij hebben alleen noodbedden,
- voor zwangere meiden of jonge moeders boven de 18 jaar is er geen plaatsingsmogelijkheid zonder indicatie.
- Voor plaatsing bij Luna (een soort begeleid zelfstandig wonen in tijdelijke woningen) is inkomen noodzakelijk en moet een moeder zelfstandig kunnen wonen. Bij plaatsing Luna moet een jonge moeder een maatschappelijk werker hebben die haar begeleidt. Er is een tekort aan maatschappelijk werkers die aan woonbegeleiding geven en deskundigheid zijn in de begeleiding/hulpverlening aan jonge moeders
- Luna heeft wachtlijsten en is niet geschikt voor sommige jonge moeders te hoge huur, kamerbewoning voor moeder met kind(eren) (geen eigen woonruimte, maar voorzieningen delen), relatief hoge inrichtingskosten voor een tijdelijke huisvesting (oa omdat het sloopwoningen zijn)
- door de strikte controle van de Dienst Stedelijke Ontwikkeling op illegale verhuur en ongeschikte panden is er een nieuwe groep woningzoekende jonge moeders ontstaan. Zij zijn uit hun kamers gezet en hebben geen recht op vervangende woonruimte. (in 2006 gaat het over zo'n 6 jonge moeders)

Delft

- geen geschikte jeugdzorg plekken,
- moeders beneden de 18 jaar krijgen in uitzonderingsgevallen een plaats in de Maatschappelijke opvang
- geen crisisopvangplekken voor jonge moeders

Wanneer de jonge moeder bij haar ouders opgevangen wordt, hebben deze ouders vaak ook knelpunten in de opvang van hun kind met baby, maar ook voor zichzelf.

Dordrecht

- Er zijn geen *gratis* crisisopvangplekken. Daarbij neemt het Leger des Heils sinds een aantal maanden ook geen zwangere en tienermoeders op.
- Minderjarige moeders hebben geen recht op een uitkering, alleen recht op een babyuitkering. Daardoor beperkt in mogelijkheden.
- Maatschappelijke opvangplekken in het land hebben vaak wachtlijsten en daardoor zijn regionale plaatsingen niet altijd mogelijk. Je mag blij zijn met elke beschikbare plek. Daarnaast vraagt het veel investering van de jongere en werker.
- Opvang met 24 uren begeleiding op maat.

- Schulden bij verscheidene instanties, bijvoorbeeld zwarte lijst bij woningcorporaties, waardoor kans op betaalbare woonruimte vinden verminderd.
- Meer zwakbegaafde tienermoeders, geen zicht op hoeveel?

Gouda

Het VBOK-huis heeft onvoldoende structurele financiering :

- geen financiering voor minderjarigen
- geen financiering van de centrumgemeente Gouda

Door het gebrek aan financiering zijn er ook te weinig mogelijkheden om te differentiëren (bijvoorbeeld fase-huis, begeleid wonen voor een bepaalde groep, intensievere hulp voor moeders met complexe problemen).

Er zijn te weinig mogelijkheden voor jonge moeders om door te stromen naar een zelfstandige woning in de plaats van herkomst.

De vrouwenopvang geeft aan dat zij graag aparte opvang voor jonge moeders willen.

Leiden

- geen crisisopvangplekken
- te weinig plekken in Leiden, het FIOM plaatst nu veel in Gouda, soms in Den Haag of Rotterdam, maar ook in Lelystad. Nu afspraken met Cardea gemaakt. De financiering van die plekken is soms een probleem.
- een deel van de jonge moeders heeft geen opvang nodig maar wel een plek om te wonen met (intensieve) ambulante begeleiding
- huisvesting is lastig te vinden voor alleenstaande jonge moeders en stellen tot 20/21 jaar
- opvangplekken/huisvesting zoeken kost heel erg veel moeite. De plaats komt vaak te laat. Het veroorzaakt onnodig veel stress bij de moeder. Dat is ongezond voor moeder en kind.

Schiedam

Er is geen registratie en daardoor weinig zicht of het een probleem is. Volgens STOED is het gebrek aan goedkope huisvesting voor jonge moeders een groot probleem.

Spijkenisse

Gebrek aan crisisopvang in Spijkenisse.

Zoetermeer

Zoetermeer heeft geen opvangplekken.

Bijlage 6 Toelichting geschatte behoefte

Rotterdam

Je zou zeggen dat Rotterdam geen probleem heeft als er 60 specifieke plekken zijn maar dat is niet het geval.

Steady heeft ook problemen om voor zwangere meiden of jonge moeders een plek te vinden. Uit de registratie van 2006 blijkt dat er voor 7 vrouwen niet binnen 8 uur crisisopvang gevonden kon worden. Te weten : 2 meisjes van 17 jaar met een kind, 2 zwangere meiden van 18 en 22 jaar, een 23 jarige moeder met 2 kinderen en twee moeders van 21 en 23 jaar. Verder waren er 18 (aanstaande) jonge moeders, waarvan een 17 jaar, die niet binnen 24 uur een "gewone"opvangplek konden vinden
Conclusie : er is behoefte aan crisisopvangplekken en ook aan "gewone"opvangplekken.

Den Haag

Het netwerk jonge moeders heeft geschat dat er 4 crisisopvangplekken nodig zijn en 8 observatie-opvangplekken. Daarnaast is er een groep zwakbegaafde of licht verstandelijk gehandicapten waarvoor geen geschikte opvangmogelijkheden zijn.

Delft

Jaarlijks kent het consultatiebureau 7 tot 10 zwangere meiden of jonge moeders die geen opvangplek kunnen vinden.

Dordrecht

Er is een gebrek aan crisisopvang, woonruimte en aan specifieke 24-uursopvang. Met veel kunst en vliegwerk wordt er altijd gezocht naar een oplossing. Deze zijn vaak tweede keus en uit nood geboren.

Bij de Short Stay Facility en de Foyer zijn wel woonmogelijkheden voor jonge moeders.

Gouda

Het VBOK-huis heeft in 2005 39 aanmeldingen gekregen (17 provincie ZH, 22 rest van Nederland). Er zijn 8 jonge moeders geplaatst uit ZH en 9 uit de rest van Nederland. In 2006 waren dit er 6 uit ZH en 3 uit de rest van Nederland, 4 jonge moeders uit ZH zijn geplaatst. Voor 2005 was een derde van de geplaatste jonge moeders minderjarig. In 2005 zijn er 2 minderjarigen geplaatst en in 2006 een.

Leiden

In 2006 hebben 25 tot 30 zwangere meiden en jonge moeders aangeklopt voor hulp bij de FIOM Leiden. Het merendeel had een huisvestingsprobleem of zocht opvang. Uiteindelijk zijn 5 meiden geplaatst in de opvang (bijv Lelystad, Gouda, Den Haag).

De afspraak met Cardea is net gemaakt. De eerste moeder moet nog geplaatst worden. Wel is de mogelijkheid besproken om het aantal plaatsen uit te breiden, dat was mogelijk.

Schiedam/Vlaardingen/Maassluis

STOED heeft in 2006 ... aanvragen gehad van jonge moeders. Tekort van

Spijkenisse

Het JIP schat in dat er 8 crisis- (opvang) plekken voor de hele regio Voorne Putten Rozenburg nodig zijn.

Zoetermeer

Bij het JIP hebben in 2006 29 jonge moeders aangeklopt voor informatie en advies. Een klein deel hiervan had behoefte aan (crisis)opvang (2 tot 4).